ТЕОРІЯ І ПРАКТИКА ПЕРЕКЛАДУ

Пособчук А.І.
студентка;
Свиридов О.Ф.
кандидат філологічних наук, доцент,
Херсонський державний університет

ОСОБЛИВОСТІ ВІДТВОРЕННЯ ЕКСПРЕСИВНОЇ ФУНКЦІЇ РЕЧЕНЬ РОМАНУ СЮЗАННИ КОЛЛІНЗ «ГОЛОДНІ ІГРИ» В УКРАЇНСЬКОМУ ПЕРЕКЛАДІ УЛЯНИ ГРИГОРАШ

Хоча відтворення особливостей синтаксису не викликає значних труднощів, це не применшує важливість цієї задачі. Синтаксис, перш за все, становить собою манеру викладу думок, і якщо перекладач прагне виконати свою роботу сумлінно, він не полінується дотриматись усіх пунктуаційних особливостей тексту оригіналу.

Синтаксис Сюзанни Коллінз неоднорідний. Вона використовує різні стилістичні фігури, аби пожвавити мовлення своїх персонажів. Перекладачка роману «Голодні ігри» Уляна Григораш має справу з **апосіопезою, інверсією, риторичними запитаннями, парцеляцією й асиндетоном.**

Апосіопеза є знаряддям відтворення низки почуттів героїв роману «Голодні ігри». Уляна Григораш уважна до усіх цих особливостей, тому вона зберігає апосіопезу: «*That's the last thing I* ***wa*** *– oh! I know you!* [6] – *«Щось мені не* ***хо...*** *Ой! Я тебе знаю!»* [5]*; «And may the* ***odds –****»* [6]. – *«І нехай* ***везіння...****»* «[5, с. 10]. Текст оригіналу налічує 17 випадків вживання стилістичної фігури, жодним з них Уляна Григораш не знехтувала. Проте результат не завжди задовільний. Наприклад: *«I know. I won't. I couldn't help* ***what*** *–»* [6, с. 39]. «*–Я знаю. Я не розкисну. Минулого разу я не впоралася...»* [5, с. 39]. Матері головної героїні забракло слів відповідно до оригіналу, а речення у тексті перекладу містить закінчену думку. Наш варіант має вигляд: *«Я не могла зарадити тому, що…»*.

Зворотний порядок слів у реченні вважається стилістично маркованим, за винятком випадків, коли зміна порядку слів зумовлена типом речення. Його мета – привернути увагу, наголосити на чомусь. Уляна Григораш відтворює цю стилістичну фігуру при перекладі: *«In the woods* ***waits the only person*** *with whom I can be myself»* [6, с. 13] – *«У лісі на мене* ***чекала*** *єдина* ***людина****, з якою я могла бути сама собою».* Перекладачка повторює синтаксичну будову оригінального речення» [5, с. 13].

Риторичні запитання – стилістичні фігури, які мають форму питального речення. Їх відтворення не потребує від перекладача надзусиль, позаяк для збереження стилістичних функцій цих речень, якими б різними вони не були, достатньо зберегти їх форму. Наприклад: *«We're going to kill you. Just like we did your pathetic little ally… what was her name? The one who hopped around in the trees? Rue? Well, first Rue, then you, and then I think we'll just let nature take care of Lover Boy. How does that sound?» Clove asks. «Now, where to start?»* [6, с. 258] – *«Навіть не мрій, Округ 12. Ми тебе вб'ємо. Точно як твою малу союзницю... як там її звали? Ту, що скакала по деревах? Рута? Що ж, спочатку Рута, потім ти, а тоді природа сама потурбується про твого коханого. Як тобі таке? – запитала Клівія. – Гаразд, із чого почнемо?»* [5, с. 259]. Глузування персонажа Сюзанна Коллінз оформлює риторичними запитаннями, які Уляна Григораш відтворює і, відповідно, зберігає елемент глуму. У випадку з роздумами ця схема також спрацьовує: *«But can my hands? And will the vibration from the sawing raise the swarm? And what if the Careers figure out what I'm doing and move their camp?»* [44, с. 221] – *«А чи до снаги це моїм рукам? Чи може вібрація сполошити мисливців-убивць і змусити їх атакувати? А що як кар'єристи розгадають мій план і отаборяться в іншому місці?»* [5, с. 221].

У тексті перекладу, як і в тексті оригіналу цілі абзаци складаються з цієї фігури: *«What must it be like, I wonder, to live in a world where food appears at the press of a button? How would I spend the hours I now commit to combing the woods for sustenance if it were so easy to come by? What do they do all day, these people in the Capitol, besides decorating their bodies and waiting around for a new shipment of tributes to roll in and die for their entertainment?»* [6, с. 77] – *«Цікаво, як це жити в світі, де їжа з'являється за одним лише помахом руки? Куди б я дівала увесь той час, який витрачаю на прочісування лісу, полювання, рибалку, збирання? Що ці люди роблять цілісінькі дні, окрім як оздоблюють власні тіла і*

чекають на нову партію трибутів, що вмирають заради їхньої розваги?» [5, с. 77].

Безсполучниковий зв'язок між частинами складного речення, яким є стилістична фігура асиндетон, Григораш У. зберігає. Таке речення може налічувати у своєму складі до п'ятьох називних речень. Наприклад: *«Mushroom soup, bitter greens with tomatoes the size of peas, rare roast beef sliced as thin as paper, noodles in a green sauce, cheese that melts on your tongue served with sweet blue grapes»* [6, с. 64] – *«Грибний суп, кислувата зелень із помідорами завбільшки з горошок, тоненько накраяна яловичина з кров'ю, локшина в зеленому соусі, солодкий синій виноград, із сиром, що миттю танув на язиці»* [5, с. 64]. Для перекладу таких речень Уляна Григораш вживає трансформацію членування: *«Chicken and chunks of oranges cooked in a creamy sauce laid on a bed of pearly white grain, tiny green peas and onions, rolls shaped like flowers, and for dessert, a pudding the color of honey»* [6, с. 92] – *«Курча і великі дольки апельсинів, приготовлені у вершковому соусі й охайно викладені на білосніжному ложі з перлинок-зернинок. Дрібненький зелений горошок і цибуля, булочки у формі квітів, а на десерт – медовий пудинг»* [5, с. 92].

У випадку з описом зовнішності Уляна Григораш також зберігає безсполучниковий зв'язок у реченні: *«The dark red hair, the striking features, the porcelain white skin»* [6, с. 58] «*–Темно-руде волосся, виразні риси обличчя, біла, немов порцелянова, шкіра»* [5, с. 58].

Перекладачка повторює й оригінальну будову речень у випадку вживання парцеляції: *«Peeta and I going along pretending to be friends! Talking upeach other's strengths, insisting the other take credit for their abilities»* [6, с. 79] – *«Ми з Пітою повинні вдавати друзів! Вихваляти вміння одне одного, підбадьорювати»* [5, с. 79].

Іноді перекладачка вдається до членування: *«By the time I've scrambled up the packs and grabbed the weapons, others will have reached the horn, and one or two I might be able to pick off, but say there's a dozen, at that close range, they could take me down with the spears and the clubs. Or their own powerful fists»* [6, с. 217] – *«З одним чи двома я би ще впоралася, але якщо їх буде дюжина і вони наблизяться впритул... Тоді мене просто заб'ють списами й битками. Або дужими кулаками».* Перше речення було поділено на дві частини. Григораш У. з власної ініціативи ввела до тексту апосіопезу, якою розмежувала складові частини даного речення» [5, с. 217].

Можна стверджувати, що український переклад містить синтаксис, подібний до першотвору. Уляна Григораш уважна до усіх особливостей організації тексту. Стилістичні фігури (апосіопеза, риторичне запитання, асиндетон тощо) були збережені при перекладі.

Список використаних джерел:

1. Артемова Л.А. Особенности функционирования антропонимов в газетных текстах различных жанров. *Вестник ВГУ.* Воронеж, 2007. № 2, (ч. 2). С. 66–74.

2. Ахманова О.С. Словарь лингвистических терминов. Москва : Советская энциклопедия, 1966. 607 с.

3. Виноградов В.В. Избранные труды: Лексикология и лексикография. Москва : Наука, 1977. 312 с.

4. Влахов С., Флорин С. Непереводимое в переводе. Москва : Международные отношения, 1980. 343 с.

5. Коллінз Сюзанна. Голодні ігри. Київ : КМ-Букс, 2010. 384 с.

6. Collins Suzanne.The Hunger Games. New York City: Scholastic Press, 2008. 374 p.

7. Корунець І.В. Теорія і практика перекладу : підручник. Київ : Нова Книга, 2000. 448 с.